

egy részes, középhosszú dokumentumfilm, történelmi dokumentumfilm, tényfeltárás, rekontextualizálás, televíziós riportfilm, rejtett kamerás felvétel, roma holokauszt, Auschwitz, II: Világháború, cigányüldözés, népirtás, áldozatok, túlélők, kárpótlás, Sex And Education Alapítvány, visszaélés, jogvédelem, szegénység

Út a halálba

Roma Holocaust és kárpótlás

2004

55'

színes, video

Rendező: Fátyol Tivadar

„A roma holokauszt 60 évvel ezelőtti eseményeit a túlélőkkel készült interjúkból ismerhetjük meg, amelyek különböző helyszíneken – holokauszt-megemlékezés, lakóhelyükön, szűk családi környezetben, vonaton és vonatállomáson (Auschwitz-Birkenau) – készültek. A filmben fiatal romák is megszólalnak, hogy mit gondolnak a hatvan évvel ezelőtti történeletről. A túlélők egy része arra is vállalkozott, hogy ismét elmegy Auschwitz-Birkenaubra, ahol személyesen mutatják be emlékeik színhelyét. A megszólalók által megemléltetett eseményeket, helyszíneket archív felvételek és fotók, vagy személyes tárgyak illusztrálják.

A szereplők visszaemlékezései a háború előtti 'felhőtlen' békeidőkből indulnak. A modern vonaton való utazás fokozatosan visz a múltba. A háborús események, a haláltábor szörnyűségeinek felidézése után utazunk vissza a jelenbe.” (36. *Magyar Filmszemle katalógusa*)

„Fátyol Tivadar filmje (*Út a halálba*) a *Roma holocaust és kárpótlás* alcímet viseli. A film első része (a *Sorsunk I-XX. c.* roma történelmi televíziós ismeretterjesztő sorozat része) interjúkból, lírai képsorokból áll, amelyeket az áldozatoknak emléket állító név és elhalálozási dátum felsorolása tagol részekre. Ezzel a gesztussal az (évtizedeken át elmulasztott) emlékezés fontosságára is felhívják a figyelmet a szerzők. A film második része azonban egészen más megközelítésben készült: a televíziós újságírás stílusában igyekszik utánajárni a még élő cigány áldozatok kárpótlásával kapcsolatos visszaéléseknek (nem véletlenül, hiszen a film ezen része a *Provokátor Magazin* számára készült). A látottak számos megdöbbentő tény tartalmaznak, különösen figyelemre méltóak a rejtett kamerával készült felvételek, amelyek egy cigányoknak tartott "egészséges életmódról" szóló előadáson készültek (szervezésük a kárpótlásra szánt pénzekből történt). Fátyol Tivadar alkotása tehát ugyanazon téma (a holocaust) kapcsán két eltérő megközelítést kívánó és vállaló filmet illeszt egymás mellé. A feldolgozás, az emlékezés olyan társadalmi, közösségi tetté válhat, amelyet bármilyen művészeti alkotás elősegíthet (virtuális emlékhelyet hozhat létre). Ez esetben a lírai megközelítés, a megfelelő zenehasználat összhangban áll a választott tárggyal. A második rész ellenben a jogvédelem körébe tartozik, ahol alapkövetelmény a korrekt tényfeltárás, körültekintő kérdésfeltevés.” (P.A.)

Operatőr: Rostás Mária, Csizmadia Ferenc

Szerkesztő: Sánta Andrea

Riporter: Sánta Andrea

Zene: Lindri

Vágó: Horváth Helén

Hang: Tóth Sándor

Producer: Puporka Lajos

Szereplők: a túlélők

Gyártó: Kisebbségi és Emberi Jogi Alapítvány

1096 Budapest, Üllői út 23.

+36 1 216 3907

+36 30 683 19 70

e-mail: info@keja.hu

www.keja.hu